

PERSONALITATE PROEMINENTĂ

Academicianul Simion TOMA la 75 de ani



Născut la 30 august 1936 în s. Mârzaci, azi r. Orhei.

Agronom, domeniul de cercetare: agrochimie și fiziologia nutriției minerale a plantelor. Dr.hab. în șt. agricole (1973), prof. univ. (1985), membru corespondent (1978) și membru titular (1981) al AȘM.

Primele cercetări care au prins rădăcini în arealul meleagurilor noastre au fost cele desfășurate în domeniul agriculturii. Dezvoltându-se pe parcursul a mai bine de un secol, ele s-au constituit într-un domeniu științific de anvergură. Astfel, în prezent, știința agrară este o componentă importantă a cercetării-dezvoltării naționale, fără de care nu poate fi concepută Academia de Științe și institutele ramurale.

O contribuție esențială la dezvoltarea acestui domeniu, de importanță vitală pentru republica noastră, și-a adus pe parcursul deja a mai bine de cinci decenii distinsul academician Simion Toma, care rotunjește onorabila vârstă de 75 de ani.

Crezul său în știința agricolă coincide totalmente cu spusele academicianului român Gheorghe Ionescu-Șișești: „Nu se poate îndruma temeinic agricultura, dacă nu vom avea întinse cercetări științifice aplicate la condițiile noastre de pământ și de climă, la plantele și animalele adaptate la mediul nostru, la organizarea cea mai potrivită pentru condițiile economice și sociale în care ne găsim”.

Calea vieții în marea lume a științei academicianul Simion Toma a început-o de la porțile Colegiului Agricol din s. Cucuruzeni, Orhei în anii 1950-1954. A trecut apoi, în perioada 1954-1959, prin forjeria Institutului Agricol din Chișinău (astăzi – Universitatea Agrară de Stat din Moldova). Cu 50 de ani în urmă, ca tânăr cercetător, și-a asumat în forul său interior o misiune captivantă și nobilă – aceea de a decifra tainele interacțiunii lumii

vegetale cu solul la lumina Soarelui. Timp de peste jumătate de secol, cercetătorul de cel mai înalt grad al științei agricole din Republica Moldova a studiat interacțiunea intimă între pământ și regnul vegetal ce aparține plantelor cultivate. Activitatea sa a fost remarcată și de oficialitățile vremurilor trecute și prezente, dar și de cele mai titrate instituții științifice naționale și de peste hotarele țării. Dovadă sunt și înaltele funcții științifice și manageriale deținute de savant în ultimii 40 de ani.

Acad. Simion Toma face parte din generația de cercetători, formată în deceniile V-VI ale secolului al XX-lea, care, venind pe tărâmul cercetării, a configurat reperele de formare a științei autohtone. Calitatea umană, precum și cea profesională a „întemeietorilor” au constituit garanția succesului: respectul față de muncă, zelul nepotolit pentru cunoaștere și progres, devotamentul cu care era slujită cercetarea și răspunderea pentru a propaga știința și a face educație universitară de valoare. Drept urmare firească a acestor eforturi și a devotamentului celor implicați a fost ctitoria unui spectru întreg de laboratoare de cercetare, orientate spre soluționarea problemelor cu care se confruntă agricultura modernă. Au fost dintotdeauna probleme din punct de vedere hidrologic și climatic, dar acum, în perioada schimbărilor climatice, ne putem aștepta la fenomene extreme. Vorbim de secetă și arșită în perioade prelungite, care pot fi cuplate cu inundații catastrofale. Trebuie să fim îngrijorați, dar și să ne pregătim să le combatem efectele și în această albie acad. Simion Toma își orientează investigațiile în ultimii ani.

Basarabean prin naștere și chișinăuian prin adopție, născut la 30 august 1936, în județul Orhei, acad. Simion Toma și-a împărțit viața între Universitate și Academie, iar în ultima perioadă – și între Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. Domnia sa și-a început calea spre Olimpul academic la catedra de agrochimie a Universității Agrare de Stat din Moldova, cunoscând toate treptele urcușului pe scara ierarhică: asistent, conferențiar, iar mai târziu – profesor universitar. Rezultatele remarcabile ale activității sale științifice, precum și ale celei didactice, realizate concomitent în cadrul Alma Mater, s-au soldat cu atribuirea gradului superior de calificare științifică – doctor habilitat, la vârsta de numai 37 de ani. La acest ceas aniversar, rămâne pentru zeci de generații de tineri unul dintre cei mai valoroși mentori pe care i-a avut catedra și Universitatea.

Din anul 1978 trece porțile Academiei de Științe a Moldovei, plămădindu-și cercetarea agronomică în cadrul Institutului de Fiziologie a Plantelor. Competența profesională, rezultatele științifice obținute de o înaltă valoare teoretică și aplicativă, i-au fost recunoscute de colegii de breaslă, acordându-i-se în anul 1978 titlul onorific de membru corespondent, iar în anul 1981 – de membru titular al Academiei de Științe a Moldovei,

la vârsta de 46 de ani, plasându-se, astfel, printre cei mai tineri academicieni în istoria instituției menționate și a domeniului de cercetare. După promovarea în forul național academic este ales vicepreședinte, academician coordonator al Secției de Științe Agricole, director al Institutului de Fiziologie a Plantelor și, astfel, pe parcursul a mai bine de trei decenii aduce o substanțială contribuție în „blazonarea” AȘM.

Relevanța cercetărilor realizate este confirmată de 55 brevete de invenții, 18 monografii și broșuri pentru utilizatori care se numără printre cele circa 800 de lucrări științifice publicate de-a lungul anilor de activitate fructuoasă, 56 medalii de aur, argint și bronz, obținute la Saloanele naționale și internaționale ale deținătorilor de brevete și patente, desfășurate în URSS, Republica Moldova, SUA, Republica Populară Chineză, Regatul Belgiei, România, Federația Rusă, Elveția, Republica Coreea etc.

Vizibilitatea și recunoașterea națională și internațională a investigațiilor vizând mecanismele fiziologice și biochimice de creștere a rezistenței plantelor la acțiunea factorilor stresogeni, elaborarea principiilor de optimizare a nutriției minerale a plantelor de cultură, precum și a celor de majorare a productivității prin metode ecologic inofensive este certă și de netăgăduit. Cu o asemenea impresionantă carte de vizită este firească acordarea calității de membru al unui șir de societăți științifice din țară și de peste hotare și a mai multor distincții și titluri, printre care se numără: „Ordinul Republicii”, ordinile „Drapelul Roșu de Muncă”, „Insigna de Onoare”, medaliile „Dumitrie Cantemir”, „Veteran al Muncii”, titlurile de Om emerit, Doctor Honoris Causa al Universității Agrare de Stat din Moldova, Diploma de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSS Moldovenești, Diploma Guvernului Republicii Moldova etc. Însă poate mai importante decât aceste recunoașteri oficiale rămân dragostea pe care i-o poartă colegii săi, aprecierea și respectul, cu totul deosebite, ale foștilor săi elevi.

Antrenarea academicianului Simion Toma în activitățile Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare a demarat în anul 2006, odată cu numirea sa în funcția de președinte al Comisiei de experți în agricultură (profilul Agronomie). Timp de doi ani și jumătate au fost examinate 23 de dosare privind solicitarea acordării gradelor științifice și a titlurilor științifice și științifico-didactice de către comisia respectivă, demonstrând o exigență sporită, asigurând obiectivitatea și transparența deciziilor luate.

În anul 2008, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova, academicianul Simion Toma a fost numit în funcția de vicepreședinte al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare, conducător al Comisiei de acreditare. Promovează ideea constituirii sistemului național de evaluare, atestare și acreditare în sfera științei și inovării, care, prin aplicarea unor instrumente unice de estimare a performanței, ar asigura continuitatea

procesului de evaluare și atestare a colaboratorilor, a subdiviziunilor de cercetare și de acreditare a organizațiilor. Este adeptul perfecționării cadrului legal actual de evaluare și acreditare, implementării standardelor de calitate în sfera științei și inovării, precum și ierarhizării organizațiilor acreditate în baza performanței demonstrate.

Concomitent cu activitatea de funcționar public, academicianul Simion Toma își continuă munca prodigioasă de consultant științific la Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor, aducându-și contribuția la realizarea proiectelor științifice ale institutului. Potrivit savantului, viitorul producțiilor agricole depinde de interacțiunea miraculoasă a solului cu plantele sub bagheta magică a plugarului, documentat cu tehnologiile agricole avansate. De acestea din urmă depinde în mare măsură respectul și grija pe care țăranul le va acorda pământului, sănătății acestuia, rezervelor sale în elemente nutritive și apă, adică, în ultima instanță – agriculturii durabile.

Prevenirea degradării componentelor naturii nu poate fi realizată decât în condițiile aplicării agriculturii moderne, cu introducerea unor metode noi care rezultă din avantajele cercetării. Desigur, datele științei generale și tehnicile din alte țări ne stau la dispoziție, dar valabilitatea lor pentru condițiile noastre de climă și sol este limitată. De aceea noi trebuie să avem o cercetare adecvată proprie.

În ultimii ani acad. Simion Toma continuă să contribuie la dezvoltarea unor cercetări de actualitate pentru țara noastră: împreună cu numeroșii săi discipoli, a stabilit căile de atenuare a consecințelor acțiunii factorilor climatici nefavorabili asupra plantelor cultivate. Sub conducerea sa, doar în ultimii cinci ani au fost susținute 3 teze de doctor în biologie. De altfel, bilanțul antrenării academicianului Simion Toma în procesul de pregătire a cadrelor științifice de înaltă calificare este, de asemenea, impunător. El a creat școala științifică Microelementele în obiectele biosferei: plante, sol, apă, furaje, produse alimentare. 38 de doctori și doctori habilitați, pregătiți de dumnealui, confirmă prestigiul acestei școli, fiind plasați în funcții decizionale, care determină politicile statale cu atribuție la domeniul agroalimentar.

În paralel cu talentul de cercetător, natura l-a înzestrat din plin pe acad. Simion Toma cu un spectru larg de calități umane, ce definesc Omul de pe plaiurile noastre. Bunătatea, inteligența, abilitatea de a evalua valorile adevărate sunt doar câteva din aceste virtuți, prin care se impune printre colegi în mediul academic. Echipa Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare îi urează distincțiului savant și personalitate marcantă a neamului nostru Simion Toma multă sănătate, abnegație și noi forțe întru propășirea științei și a țării noastre.

*Academician Valeriu CANȚER,
președintele Consiliului Național pentru
Acreditare și Atestare*